

افسانه‌های ایرلندی

گردآوری: جوزف جیکابز

ترجمه: حسین مردانلو

سرشناسه	: جاکوبز، جوزف، ۱۸۵۴ - ۱۹۱۶ م، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور	: Jacobs, Joseph
مشخصات نشر	: افسانه‌های ایرلندی، گردآوری جوزف جیکابز، مترجم حسین مردانلوی مقدم، تهران: انتشارات غنچه، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۱ ص.
شابک	: 978-964-8633-93-1
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Celtic fairy tales, c.1982.
موضوع	: داستان‌های کودکان (ایرلندی)
موضوع	: افسانه‌ها و قصه‌های ایرلندی
شناسه افزوده	: مردانلوی مقدم، حسین، ۱۳۷۱ - مترجم
رده‌بندی کنگره	: PZ۷۱۲۹۳ ۷۱۵ ق ۱۵ ج
رده‌بندی دیوپی	: [ج] ۸۲۳/۹۱۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۲۹۵۴۹

افسانه‌های ایرلندی

نویسنده: جوزف جیکابز

مترجم: حسین مردانلو

گروه ویراستاری و نمونه‌خوانی: عباد شعبانیان، حمیدرضا ذوالفقاری

طراح: نگار زنده‌دل

صفحه‌آرا: حسین مقدم

چاپ اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۶۳۳-۹۳-۱

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال

تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، کوچه الوندی، پلاک ۱۶، واحد ۴

تلفن: ۶۶۴۸۰۳۶۳ - ۶۶۴۸۴۳۹۱

پیش‌گفتار مترجم

تفسیر رویاها!!

تا حالا شده که رویاهایتان را برای یک روانکاو تعریف کنید تا برای شما تفسیر کند؟ به احتمال زیاد این کار را نکرده‌اید. اما اگر حتی یک بار رویاهایتان را برایتان تفسیر کرده باشند، احتمالاً احساسی وصف‌ناپذیر از خودآگاهی به شما دست داده است. احساس می‌کنید خودتان را شناخته‌اید و معمای بزرگ و حل‌نشده‌ای را حل کرده‌اید. رویاها آینه‌ی بیداری ما هستند، آینه‌ای که چشم ما را به بخش‌های نادیده‌ی ذهنمان باز می‌کند.

وقتی رویاهای یک فرد آینه‌ی تمام‌نمای ذهن او هستند، چرا رویاهای یک ملت اینطور نباشند؟ رویاهایی که قرن‌ها در قالب داستان‌های فولکلور، به بی‌برده‌ترین شکل ممکن افکار، آرزوها، ترس‌ها و امیدهای یک ملت را به نمایش می‌گذارند. این داستان‌ها به هیچ‌عنوان ساخته و پرداخته‌ی نویسندگان نیستند، بلکه ساخته‌ی روح جمعی ملتی هستند که به این ترتیب حرف‌هایی را که حتی خودشان هم از وجودشان خبر نداشتند، به

ناخودآگاه‌ترین و صادقانه‌ترین وجه بیان کرده‌اند. مردمی که نه از روانکاوی چیزی می‌دانستند و نه از فنون داستان نویسی. حالا که می‌شود از رویاهای یک فرد به دغدغه‌های ذهنی او - که به شکل رویا رمزگذاری شده‌اند - پی برد. پس بدون شک با دید روانکاوانه به داستان‌های عامیانه هم می‌توان ترس‌ها و امیدهای یک ملت را شناخت.

مجموعه‌ی حاضر، گزیده‌ای است از داستان‌های عامیانه‌ی ایرلندی، که توسط جوزف جیکابز^۱ (۱۸۵۴-۱۹۱۶) جمع‌آوری شده‌اند. جوزف جیکابز عوام‌شناس، منتقد ادبی، مورخ ادبی و نویسنده‌ی انگلیسی بود که عمده‌ی شهرتش به خاطر جمع‌آوری داستان‌های عامیانه است. برخی از داستان‌های عامیانه‌ی انگلیسی مانند «جک و لوبیای سحرآمیز» و «موظلایی و سه خرس» توسط او به شهرت رسیده‌اند. او هم‌چنین ویراستاری ترجمه‌ی انگلیسی کتاب‌هایی مانند «کلیله و دمنه» و «داستان‌های ازوپ» را بر عهده داشته است. جیکابز مجموعه‌ی حاضر را در سال ۱۸۹۲ منتشر کرد. او علاوه بر گردآوری داستان‌های عامیانه‌ی

ایرلندی، داستان‌هایی از انگلستان، هند و همچنین افسانه‌های یهودی را جمع‌آوری و منتشر کرد.

دانستن این نکته خالی از لطف نیست که تعداد افسانه‌های سلت از افسانه‌های دیگر کشورهای اروپایی مانند آلمان، ایتالیا و فرانسه بیشتر است. علاوه بر این، افسانه‌های سلت در شمار قدیمی‌ترین افسانه‌هایی هستند که از قرن‌های متمادی گذر کرده و به زمان ما رسیده‌اند. همانطور که جیکابز خود می‌گوید، کشف این ویژگی افسانه‌های سلت مرهون فعالیت‌های مثال‌زدنی و خستگی‌ناپذیر جان فرانسیس کمپبل^۱ است. او در کتاب «داستان‌های مردمی» به چیزی در حدود ۱۲۸۰ داستان عامیانه‌ی سلت اشاره می‌کند. کمپبل که به زبان گالیک^۲ تسلط داشت، سال‌های زیادی از عمرش را صرف جمع‌آوری این داستان‌ها از زبان مردم کوچه و بازار کرد. دشواری این کار وقتی برای ما مشخص می‌شود که بدانیم در آن روزگار این داستان‌ها و گویندگان‌شان تحت تأثیر فرهنگ غالب «بریتانیایی» و هجوم انقلاب صنعتی، یکی‌یکی در حال از بین رفتن بودند. او در اواخر

۱. John Francis Campbell

۲. Gaelic، زبان بومی مردم ایرلند که در حال حاضر بیشتر به عنوان زبان دوم آن منطقه به کار

قرن نوزدهم میلادی چهار جلد از «داستان‌های مردمی سرزمین‌های بالا»^۱ را منتشر کرد و جیکابز بهترین و جذاب‌ترین داستان‌های آن را برای انتشار در مجموعه‌ی حاضر انتخاب کرد.

بسیاری از این داستان‌ها حول محور شخصیت‌هایی دور می‌زنند که از قلمروهای خیالی و دنیا‌های جادویی مختلفی در زندگی انسان‌های فانی دخالت می‌کنند. جنبه‌ی جالب توجه این دخالت‌های جادویی-معنوی این است که در این داستان‌ها، انسان‌ها از اینکه در اثر تماس با موجودات خیالی اتفاقات خارق‌العاده‌ای را تجربه می‌کنند، از خود شگفتی نشان نمی‌دهند. مسلماً برای این اتفاقات هیچ توجیه یا دلیل منطقی وجود ندارد. این اتفاقات به طرق مختلف بخشی از زندگی عادی سلت‌ها معرفی شده‌اند. مثلاً در داستان «گولیش»، قهرمان داستان نوجوانی است که زندگی در محل کوچکی که در آن به دنیا آمده و بزرگ شده، او را خسته کرده است. این حالتی است که نوجوانان بسیاری در طول قرن‌ها به آن دچار بوده‌اند. به محض اینکه او آرزو می‌کند «ای کاش هر جای دیگری به جز اینجا» باشد (دقت کنید که «آرزو» یکی از مواد اصلی در افسانه‌های

عامیانه است)، با موجودات شیطان‌صفتی مواجه می‌شود که به همراهی آنها به پرواز در می‌آید و در سفری جادویی، از فراز دریاها و دشت‌ها می‌گذرد و دختر پادشاه فرانسه را می‌دزدد. او از این سفر لذت می‌برد، اما از وقوع آن هیچ‌گونه تعجیبی از خود بروز نمی‌دهد. او تمام این اتفاقات را عادی می‌داند. انتظار راوی این داستان‌ها از خوانندگان هم همین است؛ که بدون تعجب تمام این رخدادها را بپذیرد، از آنها لذت ببرد و هیجان‌زده شود.

تعدادی از این داستان‌ها فقط روایت‌های کوچک و عجیبی هستند که به جز اینکه اتفاقی غیرطبیعی را بیان کنند، منظور دیگری ندارند؛ مانند شایعاتی هستند که دور میز غذا بین افراد ردوبدل می‌شوند. «زن‌های شاخدار» و «سوپ پوست تخم‌مرغ» مثال‌های بارز این نوع هستند. البته شکی نیست که هدف یک افسانه‌ی حقیقی این است که با تخیلات کلامی، زمان را بگذرانند و مخاطب را سرگرم کند. در مقابل، گروهی از داستان‌ها هستند که نه منظور خاصی دارند، نه پیامی اخلاقی را می‌رسانند و نه برش کوچکی از زندگی حقیقی هستند. هدف این‌گونه داستان‌ها این است که «افسونگر» باشند. داستان‌های ازوپ از این دسته‌اند.

نکته‌ی جالب دیگر آن است که طرح تعدادی از آنها با افسانه‌های کشورهای دیگر مشترک است. برای مثال داستان «افسانه‌ی ناکمنی» همتای داستان اسکاتلندی «فین مک‌کوئل و غول اسکاچ»^۱ است؛ داستان «جک و دوستانش» دراماتیک‌ترین همتای داستان «نوازندگان برِمن»^۲ اثر برادران گریم است؛ و «سفید، قهوه‌ای و لرزان» که نسخه‌ی ایرلندیِ داستان معروف سیندرلا است.

و اما چند نکته درباره‌ی داستان‌ها و ترجمه‌ی آنها:

- پاورقی‌های این مجموعه همگی توسط مترجم اضافه شده‌اند و عموماً نوشتار انگلیسی نام‌های خاص هستند. در صورت لزوم، توضیحاتی به آنها افزوده شده است.
- تمام تلاش مترجم بر آن بوده که تلفظ نام‌های خاص تا حد امکان به تلفظ آنها در زبان اصلی نزدیک باشد، به همین علت است که تعدادی از نام‌ها برای خواننده ناآشنا و تلفظ آنها مشکل است. در موارد معدودی که دسترسی به تلفظ اصلی نام‌ها (به واسطه‌ی قدیمی بودن نام‌ها و نبودن منبع

1. Fion McCuil and the Scotch Grant

2. Town Musicians of Bremen

شفاهی) امکان نداشت، از قواعد تلفظ زبان ولزی و در برخی موارد زبان انگلیسی استفاده شده است.

• تصاویر کتاب همه برگرفته از طراحی‌های جان‌دی‌بتن^۱

هستند که در تمامی چاپ‌های انگلیسی اثر استفاده شده‌اند.

• در ترجمه‌ی این کتاب سعی شده تا متن در عین روانی

و گیرایی، به متن اصلی وفادار باشد.

و سخن آخر!

از کنار سادگی‌ها ساده نگذرید.

حسین مردانلو

تابستان ۱۳۹۳